

ADVIES
VLAAMSE COMMISSIE VOOR RUIMTELIJKE ORDENING

Ontwerp gewestelijk ruimtelijk uitvoeringsplan

Gevangenis te Beveren

Gemeente Beveren

Inhoud

A. Samenvatting van het dossier	2
A.1. Situering	2
A.2. Ontwerp RUP	2
A.3. Overeenstemming met het Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen	2
A.4. Plan-MER, watertoets, RVR, passende beoordeling	3
A.5. Openbaar onderzoek.....	4
B. Advies van Vlacoro	4
B.1. Bespreking van de bezwaren.....	4
B.2. Bespreking van de adviezen	11
B.3. Besluit.....	12

A. Samenvatting van het dossier

A.1. Situering

Het ontwerp gewestelijk ruimtelijk uitvoeringsplan 'Gevangenis te Beveren' (ontwerp RUP) werd voorlopig vastgesteld door de Vlaamse Regering op 10 december 2010. De inplantingsplaats voor de gevangenis ligt langs de E17 in Beveren, in het westen van het grootstedelijk gebied Antwerpen. Dit gebied werd als gemengd regionaal bedrijventerrein bestemd in het gewestelijk ruimtelijk uitvoeringsplan 'Afbakening grootstedelijk gebied Antwerpen', dat definitief is vastgesteld door de Vlaamse Regering op 19 juni 2009. Het gebied is momenteel in agrarisch gebruik en is ongeveer 13 ha groot. Het gebied wordt doorsneden door de Schaarbeekstraat, die het terrein ontsluit op de Krijgsbaan (N419).

A.2. Ontwerp RUP

In uitvoering van het federale regeerakkoord werd op 18 april 2008 het masterplan 'gevangenisinfrastructuur in humane omstandigheden' goedgekeurd. Dit masterplan omvat naast een renovatieprogramma ook de bouw van zeven nieuwe inrichtingen voor het opvangen van de stijgende behoefte en voor buffercapaciteit. Door de federale minister van justitie werd de vraag aan de Vlaamse Regering gesteld een standpunt in te nemen met betrekking tot de realisatie en uitvoering van een eerste fase van bovenvermeld masterplan. Een deel van deze eerste fase omvat de realisatie op korte termijn van nieuwe gevangenisinfrastructuur voor onder meer de regio Antwerpen-Beveren.

Meerdere terreinen werden onderzocht aan de hand van de selectiecriteria die de Vlaamse Regering had vooropgesteld. In haar beslissing van 20 november 2009 ging de Vlaamse Regering principieel akkoord met de locatiekeuze voor twee nieuwe gevangenissen, waaronder de gevangenis te Beveren. De locatie te Beveren betreft het niet aangesneden deel van het bedrijventerrein Schaarbeek - Hogen Akkerhoek. Gezien de huidige bestemming gemengd regionaal bedrijventerrein de inplanting van een gevangenis niet toelaat, is een herziening van het deelplan 4 'Gemengd regionaal bedrijventerrein Schaarbeek – Hogen Akkerhoek' te Beveren en Kruibeke van het ruimtelijk uitvoeringsplan voor de afbakening van het grootstedelijk gebied Antwerpen noodzakelijk. Deze bestemmingswijziging vormt het onderwerp van voorliggend ontwerp RUP.

In uitvoering van het masterplan gevangenisinfrastructuur en de beslissing van de Vlaamse Regering van 20 november 2009 werd door de Regie der Gebouwen een concreet project uitgewerkt voor de site in Beveren. De gevangenis zal voorzien in 312 plaatsen met de bijbehorende infrastructuur. Het programma omvat onder meer een inkomcomplex, een zone voor uitwisseling van gedetineerden tussen verschillende gevangenissen, een zone voor administratieve en logistieke diensten, cellen en wandelingen, een polyvalente zaal, een controle- en interventiepost, een bezoekcomplex, een aantal zittingszalen, een buitenzone met perimeterafsluiting en parking.

A.3. Overeenstemming met het Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen

In uitvoering van de bindende bepalingen van het Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen (RSV) worden de stedelijke gebieden afgebakend om er ruimte te voorzien voor wonen, werken, groen, recreatie en andere stedelijke activiteiten. De algemene filosofie en de methodiek voor het voeren van een afbakeningsproces wordt in het richtinggevend deel van het RSV beschreven (RSV, p. 344-347).

De zoektocht naar geschikte locaties voor een gevangenis is niet aan bod gekomen in het afbakeningsproces. De nood aan een dergelijke inrichting was op dat moment niet gekend.

Volgens de toelichtingsnota (pag. 9) is de inplanting van een nieuwe gevangenis binnen het grootstedelijk gebied in overeenstemming met de principes van het RSV. De keuze, die in het kader van het afbakeningsproces voor het grootstedelijk gebied Antwerpen gemaakt werd, voor een regionaal bedrijventerrein op deze plaats toont - volgens de toelichtingsnota - aan dat een harde bestemming hier ruimtelijk aanvaardbaar is. De 'hinderlijkheid' en de 'ruimtelijke impact' van een gevangenis is te vergelijken met deze van een regionaal bedrijventerrein en overstijgt deze niet, wat een indicatie geeft voor de ruimtelijke inpasbaarheid van het project. Ook de ontsluitingsbehoeften overstijgen die van een bedrijventerrein niet. De toelichtingsnota (pag.10) stelt verder dat de bereikbaarheid voor het openbaar vervoer een aandachtspunt is.

A.4. Plan-MER, watertoets, RVR, passende beoordeling

In het kader van de opmaak en goedkeuring van het gewestelijk ruimtelijk uitvoeringsplan voor de afbakening van het grootstedelijk gebied Antwerpen werd voldaan aan de vereisten inzake milieueffectonderzoek, watertoets, passende beoordeling en veiligheidsrapportage. Een plan-MER werd goedgekeurd door de dienst Mer op 25 augustus 2008. In dit plan-MER werden de resultaten van de watertoets en de passende beoordeling opgenomen. Het RVR werd door de dienst VR goedgekeurd op 16 juni 2008.

Plan-MER

Het goedgekeurd plan-MER voorziet in een volledige milieubeoordeling van de omzetting van agrarisch gebied naar gemengd regionaal bedrijventerrein voor de gevangenis. De specifieke milderende maatregelen die destijds werden vastgelegd zijn overgenomen in dit ontwerp RUP.

De toelichtingsnota gaat er van uit dat de kenmerken en mogelijke milieueffecten van een ruimtelijk uitvoeringsplan voor een gevangenis overeenkomen met de kenmerken en mogelijke milieueffecten van een ruimtelijk uitvoeringsplan voor een gemengd regionaal bedrijventerrein. Het betreft volgende aspecten: direct ruimtebeslag, mens-mobiliteit, lucht, geluid en licht, mens en veiligheid, cumulatieve effecten en grensoverschrijdende effecten. Ten aanzien van eventuele lichthinder werd een bijkomende bepaling opgenomen in de toelichting bij de stedenbouwkundige voorschriften.

De dienst Mer kende op 8 juli 2010 de ontheffing van de verplichtingen inzake milieueffectrapportage toe voor het gewestelijk ruimtelijk uitvoeringsplan 'Gevangenis Beveren'. Er moet geen plan-MER worden opgemaakt in toepassing van artikel 4.2.3, §3bis van het D.A.B.M. omdat voldaan is aan de voorwaarde 'a' namelijk dat 'een plan of programma een uitwerking, wijziging, herziening of voortzetting inhoudt van een plan of programma waarvoor reeds eerder een plan-MER werd goedgekeurd, en een nieuw plan-MER redelijkerwijze geen nieuwe of bijkomende gegevens betreffende aanzienlijke milieueffecten kan bevatten'.

De argumenten die de dienst Mer aanhaalde zijn: (1) Het voorliggend ontwerp RUP is een herziening en wijziging voor het deelgebied 'Schaarbeek – Hogen Akkerhoek' van het op 19 juni 2009 goedgekeurde gewestelijk ruimtelijk uitvoeringsplan voor de afbakening van het grootstedelijk gebied Antwerpen. (2) Het plan-MER 'RUP afbakening grootstedelijk gebied Antwerpen' dat door de dienst Mer werd goedgekeurd op 25 augustus 2008 omvat -gezien de gevolgde procedure- reeds een systematische en wetenschappelijk verantwoorde analyse en evaluatie van de te verwachten gevolgen voor mens en milieu. Het is gemaakt met een kwaliteitsbeoordeling door de dienst Mer met de nodige actieve openbaarheid. (3) De concepten, ontwikkeld voor het bedrijventerrein, behalve het concept van buffering, blijven overeind. De specifieke milderende maatregelen die destijds werden vastgelegd blijven ongewijzigd en zijn overgenomen in dit ontwerp. (4) In het verzoek is nagegaan wat voor de diverse milieudisciplines de milieu-impact is voor het voorgenomen ruimtelijk uitvoeringsplan ten opzichte van een ruimtelijk uitvoeringsplan voor een gemengd bedrijventerrein. (5) In het verzoek tenslotte, is aangetoond dat een nieuw plan-MER redelijkerwijze geen nieuwe of extra gegevens betreffende aanzienlijke effecten kan bevatten.

Watertoets

Het plan-MER vermeldt tevens de resultaten van de watertoets. Het plangebied is niet gelegen in effectief overstromingsgevoelig gebied, noch in mogelijk overstromingsgevoelig gebied. In de nabijheid van het plangebied, ter hoogte van de Schaarbeekstraat is een beperkte zone gekarteerd als effectief overstromingsgevoelig gebied. De gewestelijke en provinciale stedenbouwkundige verordeningen inzake infiltratie, buffering en afkoppeling van hemelwater zijn van toepassing. Zo stelt het plan-MER het hergebruik, de infiltratie en de vertraagde afvoer voorop. De verordenende voorschriften laten expliciet alle werken, handelingen en wijzigingen toe in functie van het voldoen aan de randvoorwaarden die nodig zijn voor het behoud van de watersystemen en het voorkomen van wateroverlast buiten de natuurlijke overstromingsgebieden. De concrete invulling van de buffercapaciteit zal bij de vergunningverlening in overweging kunnen worden genomen. Vanuit de waterproblematiek zullen zich geen verdere maatregelen opdringen.

Passende beoordeling, natuurtoets

In het plan-MER is een passende beoordeling opgenomen. Wegens de aanwezigheid van een kwetsbare vleermuizenpopulatie in het fort van Zwijndrecht, is de noordelijke zone van het bedrijventerrein uit het deelplan van het ruimtelijk uitvoeringsplan voor de afbakening van het grootstedelijk gebied Antwerpen geschrapt. De open ruimte rond het fort van Zwijndrecht maakt geen deel meer uit van de bedrijvenzone en wordt nu ook niet voorzien als locatie voor de gevangenis. De 'hinderlijkheid' en de 'ruimtelijke impact' van een gevangenis op de beschermde populaties overstijgt deze van een regionaal bedrijventerrein niet. Er worden geen bijkomende effecten verwacht door toedoen van de bestemmingswijziging in dit plan.

Ruimtelijk veiligheidsrapport

Voor het gebied werd bij de opmaak van het gewestelijk ruimtelijk uitvoeringsplan 'Afbakening grootstedelijk gebied Antwerpen' een RVR opgemaakt. Het RVR werd door de dienst VR goedgekeurd op 16 juni 2008. In het RVR werd ook de draagkracht bepaald van een aantal te bestemmen industriegebieden ten aanzien van Seveso-inrichtingen, waaronder ook het gebied 'Gemengd regionaal bedrijventerrein Schaarbeek - Hogen Akkerhoek'. Uit de resultaten van het RVR bleek dat het desbetreffende gebied één van de meer geschikte gebieden voor inplanting van Seveso-inrichtingen was ten opzichte van de andere onderzochte gebieden binnen het grootstedelijk gebied Antwerpen. Hieruit concludeert de ontwerper dat de inplanting van een gevangenis op deze locatie haalbaar is. Binnen het plangebied, noch binnen een afstand van 2 km rond het plangebied, zijn in de huidige situatie Seveso-bedrijven gelegen. Op basis hiervan is de dienst VR van oordeel dat er bij voorliggend gewestelijk ruimtelijk uitvoeringsplan voor de gevangenis te Beveren geen afzonderlijk RVR dient opgemaakt te worden. Echter door de inplanting van een gevangenis verhoogt de populatie binnen het gebied aanzienlijk en verliest het gebied en ook de omliggende gebieden een deel van de in RVR berekende draagkracht. Het veiligheidsaspect vormt - volgens de toelichtingsnota (pag.16) - een aandachtspunt bij de beoordeling van aanvragen voor stedenbouwkundige vergunning.

A.5. Openbaar onderzoek

Het ontwerp RUP werd onderworpen aan een openbaar onderzoek gedurende 60 dagen van 29/12/2010 tot 26/02/2011. Conform de Vlaamse Codex RO, art. 2.2.7. § 4, kunnen bezwaren worden bezorgd aan Vlacoro of aan de betrokken gemeente uiterlijk op de laatste dag van het openbaar onderzoek. De gemeente bezorgt de bij haar ingediende bezwaren aan Vlacoro binnen de drie werkdagen na het afsluiten van het openbaar onderzoek.

Bij het openbaar onderzoek werd in het totaal 22 bezwaarschriften ingediend. Hierbij werden geen laattijdige bezwaren ingediend. Er werd 1 advies van de provincieraad Oost-Vlaanderen tijdig aan Vlacoro overgemaakt.

Vlacoro dient over het ontwerp RUP advies uit te brengen binnen de 90 dagen na het afsluiten van het openbaar onderzoek, i.c. voor 27/05/2011.

B. Advies van Vlacoro

B.1. Bespreking van de bezwaren

1. Bouwbedrijf Floré [B1]

Bezwaarindieners verwijst naar de toelichtingsnota (pag. 5, punt 3.1) en stelt dat zij op 16/12/2009 een bouwaanvraag indienden voor de inrichting van het perceel 1354a als stapelruimte. De Bestendige Deputatie heeft deze aanvraag op 09/09/2010 goedgekeurd. Zij zullen deze ruimte dan ook verder exploiteren als bedrijventerrein. Bezwaarindieners stelt de noodzaak van het opnemen van een gedeelte van het perceel 1354a in dit ontwerp RUP in vraag.

1. Vlacoro stelt vast dat het grootste deel van het perceel niet opgenomen is in het RUP. Vlacoro vraagt de ontwerper te onderzoeken of het mogelijk is om het klein gedeelte van het perceel 1354a niet op te nemen binnen de grenzen van dit RUP.

2. Bezwaarindiener [B2]

Bezwaarindiener tekent bezwaar aan tegen het ontwerp RUP omdat:

- a. Er gaat 13 ha landbouwgrond verloren in een regio waar al een schaarste is aan landbouwgrond.
- b. De groene beweging eist natuurcompensaties die ervoor moeten zorgen dat de vleermuispopulatie in de nabijgelegen forten niet verloren gaat. Onrechtstreeks zullen een aantal bijkomende landbouwgronden worden onttrokken.
- c. Deze 'Antwerpse' gevangenis wordt op Oost-Vlaams grondgebied gebouwd.
- d. Er is geen oplossing voor het bijkomende verkeer dat de inrichting van de gevangenis met zich mee zal brengen. Dagelijks staan er op de E17 richting Antwerpen kilometers files, die door deze extra belasting enkel nog groter zullen worden.
- e. De Schaarbeekstraat wordt geknipt om sluipverkeer uit te sluiten. De lokale bewoners en gebruikers zullen hiervan de meeste hinder ondervinden. Het sluipverkeer zal elders zijn weg zoeken.

2a. Met het RUP Afbakening grootstedelijk gebied Antwerpen werd de huidige bestemming van deze zone vastgelegd als 'gemengd regionaal bedrijventerrein'. Vlacoro verwijst naar de kapitaalschade en de gebruikersschade die in het kader van dit afbakingsproces werden vastgesteld.

2b. Wegens de aanwezigheid van een kwetsbare vleermuispopulatie in het fort van Zwijndrecht, is de noordelijke zone van het bedrijventerrein uit het deelplan van het ruimtelijk uitvoeringsplan voor de afbakening van het grootstedelijk gebied Antwerpen geschrapt. De open ruimte rond het fort van Zwijndrecht maakt geen deel meer uit van de bedrijvenzone en wordt nu ook niet voorzien als locatie voor de gevangenis. Volgens de ontwerper en de dienst MER zal de 'hinderlijkheid' en de 'ruimtelijke impact' van een gevangenis op de beschermde populaties deze van een regionaal bedrijventerrein niet overstijgen. Er worden dan ook geen bijkomende effecten verwacht door toedoen van de bestemmingswijziging in dit plan. Vlacoro meent aldus dat in het kader van voorliggend proces geen sprake is van natuurcompensatie.

2c. Vlacoro neemt akte van deze bemerking.

2d. Het plan-MER erkent dat de gevangenis een belangrijk verkeersgenerend effect heeft (toelichtingsnota pag. 16-17). Ter hoogte van de aansluiting van de ontsluitingsweg van het noordelijk deel van naastgelegen bedrijventerrein op de N419 dienen de nodige maatregelen getroffen te worden voor een veilige afwikkeling van het kruispunt. Het kruispunt dient geregeld te worden met verkeerslichten of rotonde. De inrichting van de wegen en kruispunten valt buiten de contouren van het plan en werden niet verordenend in de stedenbouwkundige voorschriften opgenomen.

De wijze van ontsluiting werd wel verordenend opgenomen (artikel 1.5 symbolische aanduiding ontsluitingsweg). De hoofdontsluiting van het gebied gebeurt via de Schaarbeekstraat, welke via de Nieuwlandstraat aansluit op de Krijgsbaan (N419). Er wordt voorzien in een tweede ontsluiting naar de Biestraat. Deze tweede ontsluiting kan enkel bij calamiteiten gebruikt worden als extra toegang voor de hulpdiensten of als nooduitgang. Deze toegang wordt bovendien ingericht als permanente toegang voor langzaam verkeer.

Het verbeteren van de bereikbaarheid van de site middels het openbaar vervoer en/of de opmaak van een bedrijfsvervoerplan worden in het plan-MER als milderende maatregel vooropgesteld. Vlacoro dringt er op aan dat volwaardig invulling wordt gegeven aan een betere bereikbaarheid met het openbaar vervoer. De opmaak van een bedrijfsvervoerplan moet gekoppeld worden aan de vergunningverlening.

2e. De Schaarbeekstraat wordt onderbroken ter hoogte van de ingang tot de gevangenis en de Biestraat, om sluikverkeer tegen te gaan. De gemeente Beveren merkt ook op dat het voorstel om de Schaarbeekstraat te knippen ook is opgenomen in het gemeentelijk mobiliteitsplan om sluikverkeer te voorkomen.

3. Bezwaarindiener [B3]

- a. De geplande gevangenis paalt op slechts 200 m van het eigendom van de bezwaarindiener (perceel 1263M). Dit zal leiden tot een ernstige waardevermindering.
- b. De gevangenis zal zorgen voor extra mobiliteitsproblemen op de Krijgsbaan en op de E17, maar ook door het gebruik van sluipwegen (via Priemstraat en de Biestraat).

- c. De bezwaarindiener wijst op de problematiek van een eventuele evacuatie van de gevangenis. Regelmatig gebeuren er zware ongevallen.
- d. Bezwaarindiener stelt ook enkele alternatieven voor (Waeslandhaven, leegstaande kazernes). Hiervoor is een sociaal en economisch draagvlak. Er zijn ook geen fileproblemen.

3a. Vlacoro neemt akte van dit bezwaar en de bemerking inzake waardeverlies van eigendom.

3b. Vlacoro verwijst naar haar standpunten 2d en 2e.

3c. De hoofdontsluiting van het gebied gebeurt via de Schaarbeekstraat. Er wordt voorzien in een tweede ontsluiting naar de Biestraat. Deze tweede ontsluiting kan enkel bij calamiteiten gebruikt worden als extra toegang voor de hulpdiensten of als nooduitgang.

3d. In uitvoering van het federale regeerakkoord werd op 18 april 2008 het masterplan 'gevangenisinfrastructuur in humane omstandigheden' goedgekeurd. Door de Minister van Justitie werd de Vlaamse Regering gevraagd een standpunt in te nemen met betrekking tot de eerste fase van het masterplan. Op 20 november 2009 gaf de Vlaamse Regering haar principiële akkoord voor 2 nieuwe penitentiaire instellingen (in Dendermonde en Beveren). De toelichtingsnota (pag.6) stelt: 'Meerdere terreinen werden onderzocht aan de hand van de selectiecriteria die de door de Vlaamse Regering ingestelde task force had vooropgesteld. BVR 20 november 2009'. In de betreffende beslissing van de VR vindt Vlacoro niets terug over de weerhouden selectiecriteria. Vlacoro vraagt aldus om in de toelichtingsnota het alternatievenonderzoek verder toe te lichten en ook verdere duiding te geven over de selectiecriteria die werden weerhouden (o.a. inzake zoekzones, veiligheid).

4. Voka – Kamer van Koophandel Antwerpen-Waasland [B4]

Voka betreft het verlies aan ruimte voor regionale bedrijvigheid aangezien de Wase regio op dat vlak reeds een schaarste heeft. Voka vraagt een compensatie voor dezelfde oppervlakte in het arrondissement Sint-Niklaas. Ze verwijzen naar de principiële beslissing van de Vlaamse Regering: 'Daarenboven betekent een herbestemming in functie van een penitentiaire instelling een verlies aan ruimte voor regionale bedrijvigheid. Om een antwoord te bieden op de invulling van de behoefte voor regionale bedrijventerreinen dient dit verlies gecompenseerd te worden op een andere locatie binnen het grootstedelijk gebied. Samen met de opmaak van een gewestelijk RUP zullen zoekzones voor regionale bedrijventerreinen aangeduid worden van minstens dezelfde grootte.'

4. Bij de voorlopige vaststelling van het ontwerp RUP op 12 oktober 2010 is de Vlaamse Regering verder ingegaan op de compensatie van bedrijventerreinen: 'Een mogelijkheid van compensatie dient zich, in de nabijheid van de betrokken site in Beveren, aan het kleiwinningsgebied van Argex in Kruikeke aan. Hier is momenteel een plan-m.e.r.-procedure lopende naar aanleiding van de opmaak van een gewestelijk RUP voor de herstructurering van de kleigroeve. Er is evenwel nog geen finale beslissing over de eindbestemming van de groeves (natuurgebied, industriegebied)'. De Vlaamse Regering verwijst tevens naar de wens van de gemeente Beveren om de compensatie door te voeren op het grondgebied van de gemeente Beveren. Omdat de mogelijkheden voor inplanting van regionale bedrijventerreinen uiterst beperkt is, is het voor de Vlaamse Regering aangewezen om voorlopig geen opportuniteiten uit te sluiten.

5. Bezwaarindiener [B5]

Bezwaarindiener meent dat de inplanting van de gevangenis moet herbekeken en dat een aantal praktische uitvoeringsmodaliteiten moeten aangepast worden en formuleert volgende bemerkingen:

- a. Het ontwerp RUP maakt melding van het feit dat de gevangenis dicht bij de stad Antwerpen moet gebouwd worden omwille van eenvoudige transportfaciliteiten. Deze argumentering klopt niet. De transportmogelijkheden van de gevangenis richting grootsteden zijn problematisch wegens de talloze files (E17).
- b. In de gevangenis worden zittingszalen voorzien om de rechtbank te laten zetelen. Het grondgebied Melsele valt onder de bevoegdheid van de Rechtbank van Eerste Aanleg Dendermonde en het Hof van Beroep te Gent (Oost-Vlaanderen). Het is onduidelijk hoe men dit praktisch gaat oplossen. De rechtbank van Antwerpen laten zetelen in Melsele zou de territoriale bevoegdheidsregels schenden.

c. Het ontwerp RUP gaat uit van het doorknippen van het verkeer in de Schaarbeekstraat ter bestrijding van sluipverkeer. Dit is een omgekeerde redenering ten top. Het straft de lokale bevolking in haar mobiliteit ten aanzien de gemeentelijke en intergemeentelijke infrastructuur die slechts langs één zijde toegankelijk wordt (o.a. kringloopcentra, gemeentelijk containerpark). Tevens is ook de ontsluiting van de landbouwpercelen niet onderzocht. Het ontwerp RUP moet op dit punt aangepast worden.

d. Ontsnapte gevangenen zullen op deze locatie snel kunnen verdwijnen omdat de gevangenis zo dicht bij grote verkeersaders wordt gelegd (E17, N70, N419).

e. Het ontwerp RUP geeft nergens aan hoe het verlies aan industriezone zal gecompenseerd worden. Dit zal leiden tot het verlies aan landbouwgrond. Dit plan tast het landelijk karakter van de gemeente Beveren aan.

f. De huidige inplanting ligt te dicht tegen de E17, waardoor de toekomstige uitvoering van het Masterplan Antwerpen in gevaar (parallelweg aan E17) komt. Het ontwerp RUP moet aangepast worden om het Masterplan nog alle ontwikkelingsmogelijkheden te geven.

5a. Vlacoro verwijst naar haar standpunt 2d.

5b. Vlacoro neemt akte van deze problematiek, maar stelt dat deze niet van ruimtelijke aard is en dus buiten de bevoegdheid van Vlacoro valt.

5c. Vlacoro verwijst naar haar standpunt 2e.

5d. Vlacoro neemt akte van deze bemerking.

5e. Vlacoro verwijst naar haar standpunt 4.

5f. Vlacoro verwijst naar haar standpunt 6a.

6. Strateego vzw [B6]

In naam van het bewonerscollectief stRaten-generaal dient vzw Straatego bezwaar in tegen het ontwerp RUP omwille van twee redenen:

a. Binnen het kader van het debat over de Oosterweelverbinding werkte stRaten-generaal i.s.m. Forum 2020 in februari 2010 een alternatief tracé uit, het zogenaamde Meccanotracé. De zogenaamde westtangent van het Meccanotracé loopt gedeeltelijk door het gebied dat nu wordt voorzien voor de nieuwe gevangenis in Beveren (het bezwaarschrift bevat een kaart waarop het tracé is aangeduid). Bij verdere wettelijke inspraakprocedures i.v.m. MER-rapportage en GRUP-opmaak voor de Oosterweelverbinding zal vzw Strateego het Meccanotracé naar voor schuiven als alternatief voor het geplande BAM-tracé. Om vanuit de ene lopende procedure niet nodeloos een voldongen feit te creëren binnen een andere lopende procedure (principe van zorgvuldig bestuur) bepleiten zij dat op het kaartenmateriaal en in de tekstuele delen van het definitieve GRUP het vrijhouden van een corridor voor de westtangent (Meccanotracé) aangegeven wordt. In de studie 'van knelpunten naar knooppunten' werd reeds een kaart opgenomen waaruit blijkt dat het bouwen van een gevangenis en de aanleg van de westtangent binnen het voorziene gebied, ruimtelijk verenigbaar zijn (cf. toegevoegde kaart aan het bezwaarschrift). Met het oog op het ontwerp GRUP maakte de Regie der Gebouwen een volumestudie met verschillende mogelijkheden. Ook dit voorstel toont aan dat het open houden van een corridor haalbaar is: opnieuw volstaat het om de getekende parkeerzones anders in te delen binnen hetzelfde gebied. In het GRUP wordt gesteld: 'De volumestudie is niet bedoeld om in die vorm gerealiseerd te worden, maar vormt de inhoudelijke basis voor een architecturale en stedenbouwkundige ontwerpwedstrijd, die begeleid wordt door de Vlaams Bouwmeester'. De vzw bepleit om binnen die ontwerpwedstrijd het vrijwaren van een corridor voor de westtangent 'Meccanotracé' als opdracht mee op te nemen.

b. Het ontwerp GRUP stelt: 'De gevangenis heeft een belangrijk verkeersgenererend effect'. Dat wordt ook bevestigd in het volume voorziene parkeerplaatsen: de parking voor bezoekers en personeel is ruimtelijk even groot als het hele grondoppervlak van de gevangenis zelf. Tegelijk stellen zij vast dat in de onmiddellijke nabijheid van de geplande gevangenis geen as van openbaar vervoer loopt.

Zij vinden het aangewezen om nieuwe en grootschalige projectontwikkeling (in casu een gevangenis) nabij bestaande assen van openbaar vervoer uit te bouwen. Die assen bereiken daardoor ook een hogere kostenefficiëntie. Zij bepleiten daarom om bij het vastleggen van de locatie voor een nieuwe gevangenis actief zoekzones op te nemen die beantwoorden aan dit criterium. Het huidige gebied zoals aangegeven in het ontwerp GRUP doet dat niet. Een 'verbetering van bereikbaarheid middels openbaar vervoer' voorstellen als 'milderende maatregel' is een zwakkebod bij het opmaken van dit ontwerp RUP.

6a. Vlacoro vraagt aan de ontwerper om dit voorstel verder te onderzoeken (ruimtelijke verenigbaarheid van het bouwen van een gevangenis en de aanleg van de westtangent) uitgaande van de in het bezwaarschrift uitgewerkte alternatief. Vlacoro neemt verder geen standpunt in omtrent dit alternatief.

6b. Vlacoro verwijst naar haar standpunten 2d en 3d.

7. Bezwaarindiener [B7]

a. Antwerpen moet zijn gevangenis bouwen in de eigen provincie. Deze locatie kan beter gebruikt worden voor andere doeleinden, zoals een ziekenhuis, dat weer meer tewerkstelling genereert.

b. Bezwaarindiener vreest voor waardevermindering van zijn woning. Als hij zijn huis wil verkopen zal de prijs niet meer zijn als nu dat er geen gevangenis staat. Tenslotte wijst hij op de veiligheidsproblemen. Hij denkt aan de veiligheid van zijn kinderen.

7a. Vlacoro neemt akte van deze bemerking en verwijst naar haar eindconclusie onder B3.

7b. Vlacoro verwijst naar haar standpunt 3a.

8. Bezwaarindiener [B8]

Bezwaarindiener vraagt of de gekozen gemeente geen belemmering vormt om de gevangenen nog ooit in vrijheid te stellen, gezien de gemeente Melsele niet de hoofdgemeente is van Groot-Beveren dat op de landsgrens gelegen is. Bezwaarindiener vraagt of er alsnog voor een andere gemeente gekozen kan worden, bijvoorbeeld meer landinwaarts in de nabijheid van de Schelde en vraagt of de plaats waar momenteel de gevangenis wordt gepland, niet een milieuvriendelijke zone voor tennis en opvangcentra kan worden.

8. Vlacoro neemt akte van deze bemerking en verwijst naar haar standpunt 3a.

9. Bezwaarindieners [B9, B14, B15, B16, B17, B18, B19, B20, B21, B22]

Bezwaarindieners stellen dat ze eigenaar of mede-eigenaars zijn van één of meerdere percelen in het plangebied (1347C, 1209B, 1344A, 1345, 1325A, 1333, 1334, 1335, D1208, 1164C, D1342), waarvoor in 2010 een aanvraag tot verkavelingsvergunning werd ingediend ter realisatie van de gewestplanbestemming. Bezwaarindieners stellen verder dat ze nog altijd geïnteresseerd zijn in de private ontwikkeling van deze percelen in overeenstemming met de geldende gewestplanvoorschriften. Hun visie is dienaangaande ongewijzigd gebleven en ze vragen om daarmee rekening te houden.

9. De vermelde aanvraag betreft het verkavelen van het bedrijvenpark Schaarbeek met aanleg van een nieuwe wegenis. De gemeente Beveren heeft de verkavelingsaanvraag geweigerd op 24 januari 2011 met een omstandige motivatie onder meer gebaseerd op art. 4.3.1.§2,2 van de Vlaamse Codex RO : 'het behoorlijk bestuur inzake ruimtelijke ordening houdt in dat het subsidiariteitsprincipe wordt gerespecteerd, met name de beslissingen van: de Federale regering tot bouw van een gevangenis te Beveren op percelen waarvoor de aanvraag is ingediend en de voorlopige vaststelling door de Vlaamse regering over het ontwerp RUP Gevangenis Beveren, waarbij een zone voor gemengd regionaal bedrijventerrein wordt omgezet naar een gebiedzone voor openbaar nuts- en gemeenschapsvoorzieningen.'

10. Ringcomité [B10]

Ringcomité spreekt zich uit tegen de gevangenis op die locatie, tenzij de mogelijkheid van het Meccanotraccé expliciet behouden blijft. De westelijke bretel van dat Meccanotraccé heeft een aansluitingspunt op de E17 in de buurt van de KMO-zone Schaarbeek, daar waar de gevangenis is gepland. Er moet ook rekening gehouden worden met de eventuele aanleg van de Westtunnel van het Meccanoplan (cf. het bezwaarschrift bevat een kaart met toelichting van de verenigbaarheid).

10. Vlacoro verwijst naar haar standpunt 6a.

11. Actiecomité ter beveiliging van het leefmilieu op de Linkeroever en in het Waasland [B11]

ABLLO vzw kan niet akkoord gaan met het voorliggende RUP en vraagt dat minstens een aantal bemerkingen zoals hieronder geformuleerd, verder uitgeklaard worden. Er moeten bijkomende garanties ingebouwd te worden in de stedenbouwkundige voorschriften met betrekking tot het openbaar vervoer en de mogelijkheid om het Meccanotracé te kunnen aanleggen:

a. Er moet minstens rekening gehouden worden met het Meccanotracé. Het RSV stelt dat ten noorden van Antwerpen nieuwe infrastructuur moet ontworpen worden, om de verkeersproblematiek van Antwerpen op te lossen. Ze verwijzen naar het alternatief tracé van Forum 2020 en stRaten-generaal. De westelijke bretel van dat tracé takt af van de E17 nabij de zone Schaarbeek, ongeveer waar de gevangenis gepland is. Dit kan door de totale gevangeniszone 50 à 100 meter noordelijk op te schuiven of het gevangenisgebouw meest noordelijk te plaatsen en de andere deelzones van de gevangenis aan te passen (het bezwaarschrift bevat aan kaart waarop dit aangeduid wordt).

b. De gekozen locatie is geen goede locatie om duurzame mobiliteit te bevorderen. De gevangenis telt 300 gedetineerden, met 300 personeelsleden en vele verplaatsingen voor bezoekers. Een gevangenis moet dicht gelegen zijn bij een regionaal knooppunt van openbaar vervoer, bv. het station van Beveren (5 km van de gekozen locatie in het GRUP). De locatie zorgt voor grote afhankelijkheid van de auto. Het inleggen van pendelbussen is duur en rendeert niet op lange termijn. Enkel een inplanting op loopafstand van het regionaal knooppunt Beveren is te overwegen (multimodale netwerkvorming). Belangrijk is de ruimtelijke kwaliteit. Andere concepten zijn waardeloos.

11a. Vlacoro verwijst naar haar standpunt 6a.

11b. Vlacoro verwijst naar haar standpunten 2d en 3a.

12. Milieuraad Beveren [B12]

a. De milieuraad van Beveren spreekt zich niet uit over de wenselijkheid van een gevangenis in Beveren en ook niet over de voorgestelde locatie. Het advies kan dus niet uitgelegd worden als een principiële goedkeuring noch afkeuring van de vestiging van een gevangenis in Beveren. De milieuraad vraagt zich wel af of er voldoende alternatievenonderzoek is gebeurd (bv. leegstaande kazerne Westakkers). De milieuraad formuleert volgende bemerkingen:

b. De milieuraad uit haar ongerustheid over het feit dat het verlies aan ruimte voor regionale bedrijvigheid als gevolg van deze bestemmingswijziging ertoe zou kunnen leiden dat ook andere gebieden in Beveren een bestemmingswijziging zullen moeten ondergaan als compensatie voor het verlies aan regionale bedrijventerreinen. Zij wijst erop dat Beveren reeds meerdere bedrijventerreinen kent waar Sevesobedrijven toegelaten zijn.

c. Het ontwerp RUP herhaalt meermaals dat de hinderlijkheid en de ruimtelijke impact van een gevangenis te vergelijken is met een bedrijventerrein, dat het plan-MER volstaat en dat aldus geen nieuw plan-MER nodig is. De milieuraad is het hiermee niet eens. Er is wel degelijk een verschil tussen een bedrijventerrein en een gevangenis nl. buffering/afscherming en afvalwaterbelasting. In het ontwerp RUP wordt geen buffering meer voorzien t.a.v. de achterliggende woonkorrels.

d. Het MER voorzag een gemeenschappelijk bufferbekken ter compensatie van de ingenomen komberging langsheen de Zwaluwbeek. De in het plan-MER voorgestelde maatregelen worden niet uitgewerkt op grond van het argument dat de Zwaluwbeek niet doorheen het projectgebied van de gevangenis loopt. Dit betekent dat er geen garantie is dat deze maatregelen worden gerealiseerd. Als dit niet zo is, mag dit ontwerp RUP niet worden goedgekeurd.

e. De lichtbehoefte van een bedrijventerrein is veel minder groot dan deze van een gevangenis die om veiligheidsredenen 's nachts moet verlicht worden. De lichthinder van een gevangenis zal groot zijn. Deze lichthinder wordt toegegeven, maar een bijkomende bepaling in de toelichting bij de stedenbouwkundige voorschriften voldoet niet. De verordenende bepaling blijft beperkt tot 'verlichting in functie van de veiligheid van de instelling wordt zo opgevat dat de impact op de omgeving buiten de gevangenis tot een minimum beperkt wordt'.

Dit is te vaag en niet afdwingbaar. Nachtelijk verlichting zal storend zijn voor de nabije woonkorrel. De keuze om de gevangenis een grote zichtbaarheid mee te geven, impliceert dat de nabije woonkorrel minder garanties qua buffering krijgt dan voorheen werd vooropgesteld.

f. Er is geen studie gebeurd met de vraag of de inplanting van een grootschalig gebouw al dan niet invloed kan hebben op de zone voor windturbines Kruibeke-Beveren. De studie diende dit RUP vooraf te gaan.

g. Het belangrijkste bezwaar is dit van de toegankelijkheid van de gevangenis en de gevolgen op het vlak van mobiliteit en verkeersveiligheid. De milieuraad wijst op de huidige mobiliteitsknelpunten en het belangrijke verkeersgenererend effect van de gevangenis (één enkele ontsluiting via de Schaarbeekstraat lijkt onvoldoende). Ze vragen de uitwerking van de nodige maatregelen om een vlotte en veilige doorstroming mogelijk te maken. Een gevangenis heeft bovendien nood aan een goede bereikbaarheid via het openbaar vervoer. Dat 'de bereikbaarheid voor het openbaar vervoer een aandachtspunt is' is een understatement; het is een absolute noodzaak.

h. De vaagheid van de stedenbouwkundige voorschriften valt op, daar waar niet meer wordt vooropgesteld dat de niet-verharde oppervlakte 'als parkachtige groene ruimte' moet ingericht worden. Zo ook de zone van 'minstens 30 meter' richting Biestraat die 'als een onverlichte en groene zone' moet worden ingericht. Hierbij zou minstens moeten bepaald worden dat zoveel mogelijk streekeigen groen moet worden gebruikt, maar zouden ook meer inhoudelijke bepalingen kunnen worden uitgewerkt. Zo zou een grasvlakte nu al voldoen aan deze vage bepalingen terwijl dit onvoldoende kwaliteit biedt in deze toch nog steeds landelijke omgeving. Anderzijds kan de groenzone bijdragen tot een zekere en kwalitatieve buffering ten opzichte van de nabijgelegen woonkorrel.

i. Gelet op bovenstaande bezwaren en opmerkingen kan de Milieuraad zich niet akkoord verklaren het ontwerp GRUP zoals dit momenteel voorligt. Minstens moeten een aantal hierboven aangehaalde zaken verder worden uitgeklaard en moeten bijkomende garanties worden voorzien.

j. In annex bij de bezwaren en opmerkingen wordt een element van bovenlokaal belang aangehaald, nl. de expliciete vraag van ABLLO en Natuurpunt om in het GRUP minstens ook rekening te houden met het Meccanotraccé als mogelijke oplossing voor de mobiliteitsproblematiek van Antwerpen.

12a. Vlacoro neemt akte van deze bemerking en verwijst naar haar standpunt 3d.

12b. Vlacoro verwijst naar haar standpunt 4 en ondersteunt deze bezorgdheid. Belangrijke delen van Beveren zijn in het kader van de afbakening van het grootstedelijk gebied Antwerpen opgenomen in het buitengebied.

12c. De dienst Mer kende op 8 juli 2010 de ontheffing van de verplichtingen inzake milieueffectrapportage toe op basis van artikel 4.2.3., §3bis, voorwaarde 'a' van het D.A.B.M. voor het gewestelijk ruimtelijk uitvoeringsplan 'Gevangenis Beveren'. Er moet geen plan-MER worden opgemaakt in toepassing van artikel 4.2.3, §3bis van het D.A.B.M. omdat voldaan is aan de voorwaarde a), namelijk dat 'een plan of programma een uitwerking, wijziging, herziening of voortzetting inhoudt van een plan of programma waarvoor reeds eerder een plan-MER werd goedgekeurd, en een nieuw plan-MER redelijkerwijze geen nieuwe of bijkomende gegevens betreffende aanzienlijke milieueffecten kan bevatten'.

Inzake buffering verwijst Vlacoro naar de resultaten van de plan-MER: 'Het verkeersgenererend effect van de gevangenis bovenop dat van het aanpalende regionale bedrijventerrein zal een impact hebben op de woonkwaliteit van de woningen langsheen de N419'. Het plan-MER stelde als milderende maatregel voor 'een uitdoofbeleid ten aanzien van deze woningen' of 'indien mogelijk het voorzien van een bufferzone tussen de woningen en het bedrijventerrein.' Vlacoro stelt vast dat deze milderende maatregel niet is doorgevoerd in het ontwerp RUP.

De toelichtingsnota stelt nogal simplistisch dat 'de vereiste veiligheidsperimeter rondom het gevangenisgebouw en haar site zorgt voor een zekere afstand ten opzichte van haar omgeving'. Vlacoro vindt dit te vaag en vraagt dat in het ontwerp RUP concreter aangegeven wordt hoe de gevraagde milderende maatregel inzake buffering van de woningen zal gebeuren.

Inzake de zuivering van het in de gevangenis geproduceerde afvalwater voorziet het stedenbouwkundig voorschrift dat dit binnen het gebied bestemd voor gemeenschapsvoorzieningen moet gebeuren.

12d. Vlacoro verwijst naar de stedenbouwkundige voorschriften in dit RUP. Het terrein mag maximaal voor 75% bebouwd en verhard worden. Nieuwe verhardingen met inbegrip van de parkeerplaatsen moeten waterdoorlatend zijn tenzij dit verboden wordt vanuit een andere regelgeving. Het waterbergend vermogen van het gebied mag door de bouw van de gevangenis niet verminderd worden en het overstromingsrisico moet worden beperkt. Een infiltratiebuffervolume van 410 m³/ha verharde oppervlakte moet voorzien worden. Indien infiltratie niet, of slechts gedeeltelijk mogelijk is, dient uitgegaan te worden van een lozingsdebiet van 2 l/sec per ha verharde oppervlakte en een buffervolume van 410 m³/ha, bovenop de buffers die voor herbruik worden voorzien. Bestaande buffervolumes die worden ingenomen door de bouw van de gevangenis dienen voor 100% gecompenseerd te worden. De verordenende voorschriften laten expliciet alle werken, handelingen en wijzigingen in functie van het voldoen aan de randvoorwaarden die nodig zijn voor het behoud van de watersystemen en het voorkomen van wateroverlast buiten de natuurlijke overstromingsgebieden toe. De concrete invulling van de buffercapaciteit zal bij de vergunningverlening in overweging kunnen worden genomen.

12e. Vlacoro verwijst naar de stedenbouwkundige voorschriften in dit RUP. Verlichting in functie van de veiligheid van de instelling wordt zo opgevat dat de impact op de omgeving buiten de gevangenis tot een minimum beperkt wordt. Ten opzichte van de Biestraat wordt een zone van minstens 30 meter ingericht als een onverlichte en groene zone. Vlacoro pleit verder voor de opstelling van een verlichtingsplan.

12f. Het gebied is bestemd voor gemeenschapsvoorzieningen en openbare nutsvoorzieningen, meer bepaald voor de bouw van een gevangenis en voor infrastructuur voor het winnen van windenergie. Alle werken, handelingen en wijzigingen zijn toegelaten voor de aanleg, het functioneren en de aanpassing van de infrastructures voor het optimaal winnen van windenergie voor zover ze de inplanting van een gevangenis niet bemoeilijken en de beeldkwaliteit ervan niet verminderen. De uitgangspunten van het gewestelijk ruimtelijk uitvoeringsplan 'Zone voor windturbines te Kruikeke-Beveren' worden overeind gehouden in voorliggend ontwerp RUP door de inplanting van windturbines mogelijk te maken. De realisatie van de gevangenis mag er echter niet door worden gehypothekeerd of bemoeilijkt.

12g. Vlacoro verwijst naar haar standpunt 2d.

12h. Vlacoro verwijst naar de stedenbouwkundige voorschriften in dit RUP. De niet-verharde oppervlakte moet als een parkachtige groene ruimte ingericht worden. Vlacoro verwijst verder naar de architecturale en stedenbouwkundige ontwerpwedstrijd die zal begeleid worden door de Vlaamse Bouwmeester. Ruimtelijke kwaliteit zal hierbij een belangrijke leidraad zijn.

12i. Vlacoro neemt akte van deze bemerking en verwijst naar haar standpunt 3a.

12j. Vlacoro verwijst naar haar standpunt 6a.

13. Bezwaarindiener [B13]

Het doorknippen van het verkeer in de Schaarbeekstraat ter bestrijding van sluipverkeer straft de lokale bedrijven en bevolking in haar mobiliteit. Bezwaarindiener heeft een bedrijf dat met vrachtwagens zowel beleverd wordt, als zijn eindproducten vervoert. De mogelijkheden om snel de E17 te bereiken vanuit het bedrijf, zonder de woonzones te belasten, zijn zeer beperkt geworden als bovenstaande maatregel wordt uitgevoerd. Momenteel kunnen zij via Kruikeke over de viaduct naar het andere industriepark rijden en zo naar de snelweg, maar een stuk van deze route is in de andere richting verboden voor vrachtwagens van meer dan 10 ton. Bovendien is deze weg te smal, tenzij er extra verharding aan de zijkant zou komen zodat het vrachtvervoer elkaar op ordentelijke manier kan passeren. Ook hoopt bezwaarindiener dat de Biestraat open blijft, zodat de woonzone "den Es" niet belast hoeft te worden.

13. Vlacoro verwijst naar haar standpunt 2e.

B.2. Bespreking van de adviezen

14. De provincieraad van Oost-Vlaanderen [A1]

De provincieraad verleent op 16 februari 2011 een gunstig advies.

14. Vlacoro neemt akte van dit advies.

B.3. Besluit

Vlacoro geeft een **gunstig advies** over het ontwerp gewestelijk ruimtelijk uitvoeringsplan “Gevangenis te Beveren” mits rekening wordt gehouden met de in dit advies geformuleerde voorwaarden. Specifiek legt Vlacoro de nadruk op volgende voorwaarden:

- Vlacoro dringt er op aan dat volwaardig invulling wordt gegeven aan een betere bereikbaarheid met het openbaar vervoer. De opmaak van een bedrijfsvervoerplan moet gekoppeld worden aan de vergunningverlening (cf. standpunt 2d).
- Vlacoro vraagt dat in het RUP concreter aangegeven wordt hoe de milderende maatregelen, zoals voorgesteld in het plan-MER, zullen gebeuren. Onder meer inzake buffering en lichthinder vraagt Vlacoro specifiek aandacht (cf. standpunt 12c en standpunt 12e).
- Vlacoro vraagt dat in de toelichtingsnota de locatiekeuze beter gemotiveerd wordt uitgaande van het alternatievenonderzoek (cf. standpunt 3d).

Verleend te Brussel op 18 mei 2011,

Bea Kayaerts,
secretaris

Stijn Heremans,
voorzitter

Annita Stevens,
ondervoorzitter